

Nieuwsbrief PSH GOR bij Covid-19

Nummer 31 (09 september 2021)

Landelijk coördinatieteam PSH GOR (ARQ/ Nivel/ cGM/ GGD GHOR NL)

Dit is de 31^e nieuwsbrief over PSH en GOR bij de Coronacrisis, waarmee we u op de hoogte houden van ontwikkelingen rond PSH en GOR. We zullen de nieuwsbrief uitbrengen als er voldoende informatie is om te delen, dus onregelmatig.

Nieuwe producten en informatie PSH

Nieuw op het Steunpunt Coronazorgen

Op het [Steunpunt Coronazorgen](#) wordt informatie gegeven omtrent thema's zoals stress en leren omgaan met moeilijke situaties vanwege de coronamaatregelen. Naarmate de maatregelen worden afgeschaald en er meer mogelijk is, komen er andere thema's aan bod of verandert de insteek van de informatie:

- Zo is er nu informatie over hoe we [leren leven met- en na corona](#): Versoepelingen van coronamaatregelen zorgen voor een drukker en veelzijdiger leven. De een wordt hier blij van, voor de ander brengt het zorgen met zich mee. Wat staat ons nog te wachten? En hoe gaan we leven met minder coronamaatregelen?
- De volgende informatie is afgelopen tijd geactualiseerd:
  - [Zelfzorg voor zorgprofessionals](#)
  - [Prikangst](#): Sommige mensen willen graag een coronavaccin, maar vinden de prik zo spannend of eng dat ze niet durven. Hier lees je tips om je prikangst te verminderen.
  - [Geldproblemen](#): Door de coronacrisis heb je misschien geldzorgen gekregen of zijn financiële problemen, zoals schulden, erger geworden. Geldproblemen zorgen voor onrust en stress. Hier lees je tips voor het omgaan met geldproblemen.

Hoofdpunten uit actualiteitsmonitor ARQ – 19 augustus tot 2 september 2021

In deze monitor wordt een beeld gegeven van kwetsbare groepen. Wil je twee wekelijks de volledige actualiteitsmonitor ontvangen? Mail dan naar: steunpuntcorona@arq.org.

Algemene bevolking

- **Uit de 14^e ronde van de RIVM onderzoek welbevinden en leefstijl (28 juli – 1 augustus) blijkt dat het welzijn van de deelnemers sinds de vorige ronde weinig is veranderd.** De psychische gezondheid en mentaal welbevinden neemt gemiddeld gezien toe in alle leeftijdsgroepen en de eenzaamheid neemt af. De stijging in het welbevinden van 16 tot 24 jarigen is het meest opvallend in deze ronde. ([RIVM, 20 aug](#))
- **Verenigingen vrezen tweedeling om vaccinaties:** Bijna alles mag weer, na de laatste versoepelingen. Toch worstelen verscheidene verenigingen met de coronamaatregelen. Er zijn onder meer veel vragen over de omgang met niet-gevaccineerden ([NOS, 27 aug](#)).
- **Vaccinatieconflicten families en vrienden:** 'M'n moeder denkt dat ik vergiftigd ben' ([NOS, 30 aug](#))

Nieuwe producten en informatie PSH (vervolg)

Hoofdpunten uit actualiteitsmonitor ARQ – 19 augustus tot 2 september 2021

Risicogroepen:

- **Moeilijk aflosbare schulden kunnen leiden tot depressie, angsten, alcoholproblemen en andere psychische aandoeningen**, blijkt uit grootschalig bevolkingsonderzoek. Dat is iets om op te letten nu veel coronasteun afloopt. ([Trimbos, 26 aug](#))
- **Vaccinatie werkt niet bij veel mensen met afweerproblemen en dat is moeilijk**. Onder patiënten zijn veel zorgen zijn over de beperkte afweer. "Sommige mensen geven ook aan dat hun situatie nu ze zijn gevaccineerd juist moeilijker is geworden, omdat anderen niet beseffen dat ze nog steeds gevaar lopen." ([NU.nl, 30 aug](#))

Zorgprofessionals:

- **Tekort IC-verpleegkundigen**: Net als vorig jaar dreigt er de komende maanden een tekort aan verpleegkundigen op de IC's. Het lukt ziekenhuizen niet voldoende personeel te vinden - en te behouden - voor de intensive care 'Ziekenhuizen kunnen dit niet meer zelf oplossen' ([NOS, 25 aug](#))
- **Weer druk in het najaar op IC's door corona, terwijl verpleegkundigen weglopen**. Intensivist Diederik Gommers maakt zich daar zorgen over, ook omdat het aantal coronabesmettingen op de IC's hoger is dan vorig jaar ([NOS, 25 aug](#)).

Doelgroep in beeld: Welzijn kinderen en jongeren

Wil je het document met volledige informatie over deze doelgroep ontvangen? Mail dan naar: steunpuntcorona@arq.org.

Op het Steunpunt Coronazorgen is een pagina opgenomen over het [gezinsleven in de coronacrisis](#). Hier worden signalen benoemd voor problemen of spanningen binnen het gezin en tips gegeven om die te verminderen.

In de afgelopen week is in het doelgroepenoverleg de huidige stand van zaken wat betreft het gezinsleven (de toestand van kinderen) in kaart gebracht. Net na onze exercitie kwam het [CBS met een alarmerend rapport](#) over de mentale toestand van jongeren tussen 18 en 25 jaar. Voor gezinnen met jonge kinderen zijn de gevolgen van de lockdown minder bekend. Het beeld is wisselend en er is ook sprake van positieve gevolgen (er wordt minder alcohol gedronken en veel gezinnen ervaren meer rust).

Voor kwetsbare doelgroepen (jongeren met psychische problemen, jeugdigen uit gezinnen met een lage sociaal economische status of gezinnen die al langer problemen hadden (stress/weinig veerkracht en/of weinig sociale steun) blijft extra aandacht noodzakelijk. Het is van belang goed te monitoren en jongeren in beeld te houden. Andere problemen die nog steeds spelen zijn: De door de lockdown opgelopen onderwijsachterstand, een verslechterde leefstijl (met name minder bewegen) en de ervaring dat jongeren het gevoel hebben onvoldoende te worden betrokken bij beleid. De overheid heeft een jongerenpanel Mentale Gezondheid ingesteld om meer te weten te komen over wat er onder jongeren speelt en hen te betrekken bij beleidsmaatregelen rondom hun mentale gezondheid. Langdurige lichamelijke gevolgen van Covid lijken bij kinderen minder te spelen dan bij volwassenen.

Interessante informatie en producten algemeen

Gedragwetenschappelijk onderzoek - Welbevinden en leefstijl tijdens de coronacrisis

In de [14^e meetronde \(28 juli – 1 augustus\) van het vragenlijstonderzoek](#) van RIVM en GGD geven deelnemers hun leven op het moment van invullen van de vragenlijst een rapportcijfer van 7.5 op een schaal van 1-10. Ten opzichte van de vorige meetronde in juni is het cijfer gelijk gebleven.

Het mentaal welbevinden lijkt toe te nemen met de leeftijd. Van de deelnemers in de jongste leeftijdsgroep van 16-24 jaar geeft 35% aan dat zij zich in de afgelopen 7 dagen (heel) vaak gestrest hebben gevoeld. Dit percentage neemt af in de oudere leeftijdsgroepen, tot slechts 2% bij de 70-plussers. Het percentage deelnemers dat zich angstig voelt en last heeft van slaapproblemen neemt ook af met de leeftijd.

Sinds meetronde 11 is het percentage deelnemers dat scoort als psychisch gezond in alle leeftijdsgroepen gemiddeld toegenomen. De laagste percentages werden gemeten in de eerste maanden van 2021.

Sinds meetronde 11 neemt het percentage deelnemers dat eenzaamheid ervaart af. In deze meetronde is het percentage deelnemers dat zich enigszins tot sterk eenzaam voelt het laagste tot nu toe (45%).

In het onderzoek wordt ook (verandering in) mentaal welbevinden, psychische gezondheid, sociale contacten, veerkracht, leefstijl, voeding, middelengebruik en coronamoeheid ook meegenomen.

Bundel COVID-19: Expertvisies op de gevolgen voor samenleving en beleid

De WRR en KNAW vroegen vooraanstaande wetenschappers naar hun visie op de belangrijkste beleidsopgaven voor Nederland op hun vakgebied. Vervolgens is hen gevraagd naar de gevolgen van de COVID-19-pandemie hierop. Deze zijn gebundeld in '[COVID-19: Expertvisies op de gevolgen voor samenleving en beleid](#)'. De bundel biedt een overzicht van de langetermijnontwikkelingen op acht hoofdthema's: gezondheid, economie, samenleving, duurzaamheid & leefomgeving, kennis & technologie, recht, bestuur en internationaal.

Navigeren en anticiperen in onzekere tijden – scenariostudie door WRR en KNAW

Het is cruciaal dat de overheid voorbereid is op verschillende toekomstscenario's voor het verloop van de COVID-19-pandemie. Dit kan voorkomen dat overheid en samenleving worden overvallen en ad hoc belangrijke besluiten moeten nemen. In een [gezamenlijke scenariostudie](#) schetsen de WRR en de KNAW de brede impact van de COVID-19-pandemie en vijf scenario's die handvatten bieden bij het ontwikkelen van een samenhangende beleidsstrategie.

Ook interessant

- [Beroepsvereniging van professionals in sociaal werk \(BPSW\): Handreiking COVID-19 en werk](#)
  - Een [concept handreiking COVID-19 en werk](#), bedoeld voor werkgevers, werknemers, zelfstandig werkenden en zorgprofessionals gericht op aan het werk kunnen blijven met langdurige coronaklachten.
  - Er is een [programma ontwikkeld met voorlichting en scholing over COVID-19 en werk](#). Naast de fysieke impact van corona wordt er aandacht gegeven aan de psychische gevolgen/burn-out en sociale effecten van COVID-19 infectie en behandeling. Met als doel dat mensen met langdurige coronaklachten aan het werk kunnen blijven, nu en in de toekomst.

Eerdere nieuwsbrieven

Voorgaande edities van de nieuwsbrief PSH GOR zijn te vinden onderaan de [website van ARQ Kenniscentrum Impact](#).

Heeft u deze nieuwsbrief doorgestuurd gekregen van een collega en wilt u hem ook zelf graag ontvangen? Dat kan. Stuur een mail naar cGM@rivm.nl.
De nieuwsbrief is bedoeld voor medewerkers van GGD, GHOR en de Veiligheidsregio.

Contactgegevens

GGD'en kunnen met vragen of ondersteuningsbehoeften aankloppen bij het coördinatieteam.

Vragen per telefoon:

- PSH-vragen: 06-30661005 (ARQ Kenniscentrum Impact)
- GOR-vragen: 06-31114269 (Elske Marra)

Vragen per e-mail:

- Vragen over PSH en GOR kunnen per e-mail gesteld worden aan cGM@rivm.nl
- Vragen, opmerkingen of aanvullingen met betrekking tot het IVC kunnen per e-mail gesteld worden aan steunpuntcorona@arg.org

De leden van het coördinatieteam zijn: Sjef Timmermans, Nannah Tak (GGD GHOR Nederland), Wera van Hoof, Andrea Willems, Noor Jansen (ARQ), Michel Dückers (Nivel/ARQ), Femke de Zwart, Elske Marra, Jannie van der Helm, Linda van den Berg, Diane Houweling, Loes Lanting (RIVM/cGM)